

Vzgojitelj neprilagojene mladine in njegova mentalna higiena

Mednarodno združenje vzgojiteljev neprilagojene mladine je imelo od 17. do 21. junija 1960 v Rimu svoj peti kongres. Tema konгрesa je bila: Vzgojitelj neprilagojene mladine in njegova mentalna higiena (Glej poročilo o kongresu v naši reviji št. 2, 1960, str. 155).

Vsak kongres tega združenja je pripravljen na podlagi posebnih anketnih vprašalnikov o temi kongresa. To omogoča poglobojeno obravnavo kongresne teme.

Anketni vprašalnik je bil sestavljen tako, da je skušal zajeti posebne lastnosti poklica vzgojitelja družbeno neprilagojene mladine in njegovo prilagoditev zahtevam mentalne higiene. Tako je bilo treba ugotoviti zlasti:

1. Glede vzgojiteljeve osebnosti:

- a) kakšna je oseba, ki čuti smisel za ta poklic;
- b) kaj označuje vzgojiteljev ideal in kakšen vpliv ima ta ideal na njegov poklicni razvoj in na njegovo duševno stanje;
- c) kakšno stopnjo zrelosti lahko zahtevamo pri izboru kandidatov za poklic vzgojitelja družbeno neprilagojene mladine;
- č) ali se od vzgojiteljev lahko zahteva, da urede osebne probleme; če ne, kakšno stališče je treba zavzeti o tem vprašanju.

2. Glede na vzgojiteljeve odnose:

- a) kakšni problemi se pojavljajo pri delu z agresivnimi mladoletniki;
- b) kakšni problemi nastajajo zato, ker mora vzgojitelj vzpostaviti s takimi otroki osebne odnose, v okviru njegovih obveznosti, omejitev in poklicne odgovornosti;
- c) v kakšni meri vsebuje delo z agresivnimi elementi težave v odnosih med tovariši.

3. Glede na položaj dela:

- a) kakšni problemi nastajajo, ker je torišče vzgojiteljevega dela v življenjski skupnosti z mladoletniki;
- b) kakšni posebni problemi nastajajo s tega stališča za poročene oziroma za samske vzgojitelje;
- c) kakšne so posledice vzgojiteljevih življenjskih razmer.

Ker ni mogoče odgovoriti na vprašanja brez natančnega poznavanja situacije, je bila v Ljubljani v okviru Inštituta za kriminologijo pravne fakultete in sekcije Društva defektologov Slovenije – vzgojiteljev družbeno neprilagojene mladine organizirana posebna anketa.

Na anketna vprašanja je odgovorilo nekaj znanih slovenskih vzgojiteljev družbeno neprilagojene mladine. Razen tega pa so tudi širje psihologi na terenu s pomočjo usmerjenega kliničnega intervjuja zbrali podatke o teh vzgojiteljih. Zaradi kratkega roka ni bilo mogoče anketo izvesti v širšem obsegu in zlasti ne za vso Jugoslavijo.

Tako zbrani podatki so bili obravnavani na posebnem sestanku, ki so se ga udeležili: Vito Ahtik, psiholog Centra za izobraževanje odraslih, dr. Milica Bergant, asistent na Pedagoškem inštitutu, Ciril Brezovec, upravnik Prehodnega mladinskega doma v Ljubljani in tajnik Društva defektologov Slovenije, Milan Ivanuš, kriminalistični uslužbenec Državnega sekretariata za notranje zadeve LR Slovenije, Vojko Jagodič, upravnik Vzgajališča v Smledniku in predsednik Društva defektologov Slovenije, prof. Marjan Pavčič, profesor Višje pedagoške šole v Ljubljani in inšpektor za posebno šolstvo LR Slovenije, Stane Saksida, asistent Sociološkega inštituta v Ljubljani, dr. Bronislav Skaberne, znanstveni sodelavec Inštituta za kriminologijo pravne fakultete v Ljubljani, Vinko Skalar, psiholog Vzgojne posvetovalnice v Ljubljani, in Jože Trček, vzgojitelj Vzgajališča v Smledniku pri Ljubljani.

Priobčujemo povzetek zbranih podatkov, kolikor zadevajo nekatera vprašanja, navedena v vprašalniku. Poročilo je bilo kot kolektivni prispevek iz LR Slovenije poslano vodstvu kongresa v Rim in sekretariatu Mednarodnega združenja vzgojiteljev neprilagojene mladine v Pariz.

I.

Nemogoče je govoriti o vzgojitelju na sploh. So samo konkretni vzgojitelji in te je možno razporediti v določene skupine, kadar govorimo o povsem določenem problemu, ki naj bi ga rešili. Za obravnavanje problema je možno posameznike razdeliti: a) v hipersocialne vzgojitelje, b) v vzgojitelje, ki so prišli k temu delu zaradi neuspehov pri drugem delu, c) v vzgojitelje, ki so uspeli pri svojem delu in si zato želijo pomembnejših težijih nalog in č) v vzgojitelje, ki so zaradi slučajnih poznanstev izbora ali drugačne igre slučaja prišli na vzgojiteljsko mesto.

Vsi ti tipi vzgojiteljev se seveda med seboj prepletajo. Razdelitev ni enodimensionalna. Ima pa empirično veljavno. Praksa jo potrjuje.

Vsak izmed teh tipov vzgojiteljev ima svoje lastne življenjske izkušnje, način reagiranja in vzgojne ideale. Vzgojni ideali so mar-

sikdaj navidezno enotni. V resnici pa predstavljajo racionalizacijsko shemo reakcij posameznika; te reakcije je vsilila posamezniku situacija, pač glede na njegove osebnostne poteze.

Opozovanja so nas poučila, da se osnove reakcij in zato tudi ideali različnih tipov med seboj razlikujejo v sledečih komponentah:

1. Hipersocialni vzgojitelji imajo sprva visoko stopnjo frustracijske tolerance. Ta stopnja se redno veže z zelo visokimi, mesijanskimi ideali. Po vrsti nujnih neuspehov – njihova količina je pri različnih posameznikih zelo neenaka – se začne toleranca katastrofalno hitro nižati. Namesto visokih idealov nastopi resignacija, kasneje apatija. Del vzgojiteljev v nadalnjem delu niha med brezupom in svetlimi momenti. Drugi del praktično propada pri tem delu in ga zapusti. Najmanj pa jih postane »realistov«, ki vskladijo svoje ravnanje in ideale s situacijo.

2. Vzgojitelji, ki pri drugem delu niso uspeli, pridejo k vzgojiteljskemu delu že z znižano frustracijsko toleranco. Navadno doživljajo tudi pri vzgoji mladoletnikov neuspehe. Zato so v začetku agresivnejši, potem pa vedno bolj apatični. Agresivni izpadi so redkejši, dokler ne dosežejo kakega minimalnega »praga«. Ta prag je različno velik, pač glede na osebnost posameznika. Apatija pa se izraža v skrajnem znižanju vzgojnih prizadovanj. V glavnem samo še »reagirajo«. Ne ukrenejo ničesar novega, izpadi gojencev pa so jim dobrodošla priložnost, da lahko odreagirajo svojo agresivnost.

Praktično še vedno nimajo vzgojnih idealov. Kadar pa jih imajo, jim pomenijo bolj sredstvo za skrivanje stvarnih motivov njihovega delovanja, včasih celo pred samim seboj.

3. Tisti vzgojitelji, ki so imeli na drugih področjih uspeh, so najboljše poročstvo za dober poklic vzgojitelja v vzgojnem zavodu. Njihova frustracijska toleranca je načeloma višja kot pri obeh prejšnjih skupinah in enakomernejša. Nihanje tolerance je odvisno bolj od osebnostnih faktorjev; amplitudo so manjše.

Te vrste vzgojitelji vzdržijo tudi daljše obdobje neuspehov. Hitreje pa odpovedo, če so bili njihovi poprejšnji uspehi prehitri.

Vzgojni ideali so optimistično realistični, kar pomeni, da so prilagojeni situaciji, toda ne suženjsko. Boljše rezultate skušajo doseči na osnovi stvarnega stanja.

4. Slučajno izbrane osebnosti imajo v skladu s slučajnostjo tudi različne vzgojne ideale in različno visoko frustracijsko toleranco. Opažamo, da je večina realistična, toda manj optimistična kot vzgojitelji s poprejšnjimi uspehi.

Reakcij vzgojnega osebja torej ne moremo ocenjevati shematično za vse vzgojitelje po istem kopitu, v glavnem so odvisne od dveh komponent:

a) od osnovne usmerjenosti, osnovne osebnostne strukture vsakega vzgojitelja, ki smo se ji skušali približali v dosedanjih izvajanjih;

b) od razvojne faze, v kateri je vsak posamezni vzgojitelj glede na svoj tip reagiranja.

Ti dve komponenti določata vzgojiteljevo reagiranje v konkretnih situacijah. Situacije same nimajo absolutne vrednosti, ne delujejo uniformno. Vendar pa obstoje nekatere najsplošnejše situacije, ki delujejo v smeri zviševanja ali v smeri zniževanja frustracijske tolerance. V nadalnjem bomo govorili o teh situacijah. Omenimo naj le še to, da sam akt zviševanja ali zniževanja tolerance v nobenem momentu še ne more ničesar povedati o reakciji celotne osebnosti.

Vsak posameznik izbira tiste situacije, ki ustrezajo njegovemu osnovnemu osebnostnemu razpoloženju, konstelaciji tipa osebnosti. Osebnost in situacija se tako povezujeta v začarani krog; posameznik vedno intenzivneje izbira situacije, ki krepijo njegove osebnostne poteze. Te situacije vplivajo nanj močneje kot ostale. Prav zato pa se tudi krepijo tiste osebnostne poteze, ki so povzročile izbor karakterističnih situacij. Zato ne moremo govoriti o uniformnem delovanju neke situacije. Frustriran vzgojitelj bo občutljivejši na frustracije, vzgojitelj z mesijanskimi ideali pa jih bo v začetku svojega dela sploh prezrl, medtem ko ga bodo na robu zloma strle »malenkosti«.

Glede na situacije, ki so omenjene v vprašalniku, smo prišli do naslednjih zaključkov:

1. Neurejeno zasebno življenje znižuje frustracijsko toleranco. Zato so tudi poročeni vzgojitelji trdnješi, manj podvrženi trenutnim vplivom. Po drugi strani pa je tudi res, da mlajši neporočeni posamezniki hitreje »okrevajo« po zlomih in neuspehih. Poročeni prenašajo učinke zloma v družinsko okolje, zradi česar postane družina dodatni vir frustracij.

V splošnem bi torej veljalo: urejeno družinsko okolje vpliva pozitivno na vzgojitelje in zvišuje njihovo toleranco. Neurejene družinske razmere pa vplivajo porazno. Zelo majhen del vzgojiteljev beži iz družin v vzgojiteljsko delo. To so samo izjemni primeri, toda njihovo vzgojno delo je – sliši se paradoksno – zelo kvalitetno.

2. Življenje v zavodu zmanjšuje frustracijsko toleranco ker povzroča nepretrgano napetost v vzgojitelju. Nasprotno pa vpliva življenje izven zavoda: sprošča napetosti. Zato je treba ne samo dovoljevati sproščanje

izven zavoda, ampak celo organizirano vplivati na vzgojitelje in jim dajati dovolj možnosti za sprostitev.

3. Verjetno je najmočnejši izvor frustracij za vzgojitelja vzgojni neuspeh, pa naj se kaže v agresivnih izpadih ali v različnih izrazih trajnejših neuspehov; seveda vpliva vzgojiteljev uspeh obratno.

4. Uspeh in neuspeh na različnih področjih zasebnega življenja posameznika je prav tako lahko izvor krepitve ali slabitve frustracijske tolerance. Vse te situacije vplivajo, kot smo že omenili, drugače na osebnost, ki je vpletena v konflikte, in drugače na uravnovešeno osebnost. Tipi vzgojiteljev, o katerih smo govorili na začetku, so samo simptomi takšnih osebnosti.

Zato je pač nujno, da izbiramo za delo z neprilagojeno mladino posameznike brez temeljnjih osebnostnih konfliktov in vzgojitelje, ki so pokazali uspehe pri drugih vzgojiteljskih dejavnostih. S tem bi bil smiseln rešen tudi problem starosti vzgojiteljev. A tudi pri najskrbnejšem izboru bo težavnost dela nujno povzročila psihične napetosti in negativne učinke ter napetosti v posameznikih. Zato je nujno, da predvidimo za vzgojitelje vrsto mentalno higieniskih ukrepov. Vsebina teh ukrepov bi morala biti kompenzacijска: najti bi morali načine sproščanja napetosti in možnost nadomestnih uspehov, kar bi zmanjšalo negativne učinke dela z neprilagojeno mladino.

Doslej smo obravnavali oblikovano osebnost vzgojitelja in najbolj tipične situacije, v katerih deluje. Pri osebnostih in situacijah smo skušali osvetlititi predvsem tiste momente, ki vplivajo na vzgojiteljevo frustracijsko toleranco. Ta komponenta osebnosti se nam zdi pomembna zato, ker je vsak vzgojitelj neprilagojene mladine v situaciji nenehne frustriranosti. Samo od njegove tolerance je odvisno, ali mu bo uspelo obdržati racionalno utrjeno in kontrolirano reagiranje, ki je večinoma uspešno, ali pa bo zdrknil na primitivno nagonsko stopnjo slepega agresivnega ponasanja. Ta nevarnost obstoji zlasti tam, kjer je možnost večjega uspeha zmanjšana že s samo vzgojno situacijo. V naših razmerah opažamo, da je vzgojitelj v nenehnem konfliktu z okoljem že zato, ker mora delati z 20–30 gojenci. Takšna situacija seveda že vnaprej zmanjšuje njegove možnosti za uspeh.

V takšnih razmerah se oblikujeta dva začrana kroga vzgojiteljevega negativnega razvoja. Zaradi situacije, ki nujno povzroča neuspehe, se manjša njegova frustracijska toleranca in ker se toleranca zmanjšuje, postajajo neuspehi, ki spet izvirajo iz racionalno nekontroliranega vedenja, vedno pogostnejši.

To osnovno razpoloženje prenašajo vzgojitelji na celotni vzgojiteljski kolektiv, kjer se oblikuje drugi začrani krog negativnega razvoja. Vzgojitelji racionalizirajo svoje spodrsljaje, kar je pač posledica njihovega občutka krivde. Ker pa je v skupini navadno več takšnih vzgojiteljev, se njihova opravičila med seboj prepletajo in krepijo. Rezultat tega je, da se zmanjšujejo racionalne zavore, kar povečuje število agresivnih nastopov. Tako se spet okrepijo racionalizacije agresivnosti, vse dokler se v vzgojiteljskem kolektivu ne izoblikuje prepričanje o nujnosti in neogibnosti agresivnih posegov v vzgojni aktivnosti.

Slika, ki smo jo tu podali, je precej enostranska, skoraj pesimistična. Ni povsod tako. Toda skušali smo pokazati predvsem tiste strani, kjer je treba vzgojitelju pomagati. Zato smo morali odkrivati njegove šibke točke. Mimo tega pa smo hoteli opozoriti na osnovni zaključek te naše, za sedaj še preliminarne raziskave: problema vzgojiteljev ni mogoče rešiti z odpravo ene same pomanjkljivosti. Vsi vplivi so med seboj tako tesno povezani, da bo možno doseči uspeh le, če se vprašanja mentalne higiene vzgojiteljev lotimo kompleksno z vseh strani hkrati. Učinek vsakega delnega posega bo nujno zbledel spričo mnожice nerešenih vprašanj.

II.

Pedagogi kolektiva, ki je sestavljal prispevek za peti kongres vzgojiteljev neprilagojene mladine, pa so prišli v svoji diskusiji o tezhah, navedenih v vprašalniku Mednarodnega združenja vzgojiteljev neprilagojene mladine, do naslednjih zaključkov:

Poklic vzgojitelja družbeno neprilagojene mladine je z mentalnohigienškega gledišča težji kot na primer poklic bolničarja ali učitelja, in sicer predvsem zaradi osnovnih činiteljev. Težji od učiteljskega je zato, ker je učiteljevo delo časovno omejeno, vezano na določene učne programe, didaktična načela in delovne metode, na starostno in intelektualno homogeno skupino in poteka v standardiziranih učno-vzgojnih okoliščinah. Delo stalnega vzgojitelja pa časovno ne more biti omejeno, temveč je trajno. Vzgojni programi in metode so vezani na konkretnje življenske situacije in jih je treba pogosto improvizirati: razen tega terja vzgojiteljsko delo mnogo individualnega obravnavanja, temeljitega opazovanja, nege in skrbi tako za mladoletnika samega kot za okolje, v katerem živi. Uspešnost vzgojiteljevega dela je vsekakor bolj odvisna od subjektivnih (vzgojiteljeva osebnost) kot od objektivnih (delovne razmere) pogojev. Praksa tudi kaže, da vzgojiteljev prevzgojni uspeh ni odvisen samo od njegovega priza-

devanja, marveč tudi številnih drugih činiteljev. Razen tega terja delo z neprilagojeno mladino stalno napetost, zlasti še, če so gojenci čezmerno agresivni. Dolgotrajnejše emocionalne napetosti pa so najpogostnejši vzrok nervoz in je tako z mentalnohigien-skega stališča poklic vzgojiteljev nedvomno težji od poklica učitelja ali bolničarja.

1. Gled na vzgojiteljevo osebnost:

a) Oseba, ki čuti smisel za ta poklic, a ima lastne čustvene probleme, zaide prej ali slej v težave pri delu, če ne v medsebojnih odnosih, pa prav gotovo tedaj, ko naleti na neprilagojenega otroka, ki ima motnje ponašanja zaradi slabega vpliva okolja (ali slabe vzgoje doma), to okolje (vzgoja) pa je kakorkoli podobno položaju (posebnim emocionalnim težavam) sedaj delajočega vzgojitelja. Takšne slučajnosti so v množici primerov, ki jih ima vzgojitelj, zelo mogoče.

b) Vzgojni ideal je rezultanta vzgojitelejivih osebnostnih kvalitet, temeljne izobrazbe, pridobljenih pedagoških izkušenj, življenjskih izkušenj in osnove svetovnega ter življenjskega nazora.

Ideal je le neka začetna gonalna sila in vpliva na vzgojiteljev poklicni razvoj tako, da ob prvotnem idealu razvija nov ideal ali nove ideale.

Ta ideal vpliva na vzgojiteljevo osebnost zelo različno. Ob slabih delovnih razmerah in z njimi povezanem slabem uspehu lahko močna zaverovanost v ideal povzroči hud življenjski konflikt – zmedo emocionalnega reda – nevrozo. V primeru pa, da so okoliščine pri delu ugodne in uspehi očitni, je lahko prav ideal tisto, ob čemer vzgojitelj raste in se pravilno dopolnjuje njegova osebnost.

c) Vzgajanje neprilagojene mladine terja od vzgojitelja takšno stopnjo dozorelosti, da je intelektualno in emocionalno zrel ter umirjen življenjski optimist. S tem pa je vezana neka stopnja izobrazbe in delovnih izkušenj. Natančneje bi opredelili te pogoje takole: da je končal srednjo šolo, da ima nekaj let uspešne prakse z normalno mladino in da je nato dovršil visoko pedagoško šolo ali višjo šolo za socialne delavce. Najnižja starost naj bi bila 25 let.

d) Ker zahteva vzgojno delo uravnovešenega in umirjenega človeka, ki ga ne sme bremeniti huda družinska ali kakšna druga osebna problematika, je treba omogočiti, da vzgojitelj čimprej uredi svoje osebne probleme do takšne mere, da bodo odločilno vplivali na njegovo poklicno delo. Kolikor so osebni problemi prezapleteni in pretežki, tako da jih ni mogoče izgladiti vsaj do stopnje kritičnosti, naj bi vzgojitelj menjal poklic.

2. Gled na odnose, ki so vzgojiteljevo poglavitno orodje:

a) Reševanje problemov, ki nastajajo spričo soočenja z agresivnimi otroki in posebnimi socialno-psihološkimi problemi, je odvisno v precejšnji meri od vzgojiteljeve strokovne usposobljenosti in prakse, vendar na splošno lahko ugotavljamo, da to povzroča pri vzgojiteljih emocionalno labilnost, izgubo zanimanja za širši svet, često izgubo občutka prave odgovornosti in posebne kriterije pri ocenjevanju ljudi sploh. Prava mera glede človeka in njegovih kvalitet je prav gotovo nekoliko posebna (izjemna), v smeri manjše objektivnosti. V tem pa tiče možnosti za nove življenjske konflikte in za poslabšanje duševnega zdravja.

b) Obstoji nevarnost, da se razvijejo med gojenci in vzgojitelji familiarni odnosi, kar onemogoča realizacijo vzgojnega sistema; obstoji pa tudi nevarnost v nasprotni smeri, da namreč hoče vzgojitelj obdržati distanco za vsako ceno in da se zato ne more poglabljati v individualne socialno-psihološke probleme gojencev. Še večji problem pa je v tem, da obstoji možnost prevzemanja lastnosti drug od drugega. Čeprav si gojenec res lahko s tem načinom življenja najlaže poišče vse drobne lastnosti svojega vzora, je podana možnost, da prevzame tudi vzgojiteljeve napake, zlasti še, ker vzgojitelj le ne čuti takšne odgovornosti zanj kot starši, saj mu je to poklicno delo. Do neke mere pa se izraža tudi vpliv v obratni smeri: gojenec – vzgojitelj. Takšen vpliv je lahko v daljšem času službovanja usoden za vzgojiteljevo poklicno moralo. To pa povzroča vedno hujše konflikte in slabitev duševnega zdravja, slabe uspehe itd. V tem je pravzaprav jedro problema vzgojiteljevega duševnega zdravja. Razumljivo je, da vse to potem odseva na gojencih (circulus vitiosus) in zopet obratno na vzgojitelja, ker se mu zamajejo vsi temelji (morala, harmonija zasebnega življenja in pod.).

c) Iz napetosti med tem, kar je, in kar bi moralo biti, se porajajo težave v medosebnih odnosih, se zmanjšuje delovni polet in se pojavlja vdanost v usodo.

d) Agresivni otroci več ali manj le povzročajo vsakemu vzgojitelju precejšnje emocionalne napetosti. Te napetosti se ob ponovnem ali skupnem obravnavanju problema do neke mere podoživljajo, kar otežkoča objektivnost razgovorov, zlasti še, če nadrejeni nastopa inšpektorsko. Precej se ta problem omili z avtoritativnim in sposobnim vodstvom ter z enotnostjo kolektiva.

e) Da bi se izognili nevzdržljivim napetostim, bi bilo treba prirejati strokovne sestanke za študij mentalne higiene, ki bi jih

vodili strokovnjaki. Seveda bi bilo treba skrbeti za to vseskozi, ne šele takrat, ko težave dozorijo in se pokažejo v vsej sili ter zamotanosti. Nekoliko pa zmanjšuje takšne nevarnosti tudi čimvečja avtonomnost dela (postopka) posameznega vzgojitelja.

3. Glede na položaj dela:

a) Problemi, ki jih povzroča posebno vzgojno delo, so na primer: prevelika izoliranost, odtujevanje svetu izven poklicnega okolja, izguba zmožnosti za razumevanje normalnega življenja, vzgojiteljeva družbena neprilagojenost (circulus vitiosus), kolikor se za rekreacijo zavestno (sistematicno) ne skrbi.

b) Vzgojitelj, ki stane v zavodu, psihološko nedvomno trpi škodo, ker ni nikoli povsem sproščen. Vedno je na razpolago, njegovo delo pa se ne ceni dovolj, niti ni cenjen njegov prosti čas. Napačno je tudi misliti, da takšen vzgojitelj zaradi svoje stalne navzočnosti v zavodu vidi vse probleme; nasprotno, res je, da prav zaradi tega ne vidi vseh problemov. Razen tega pa vzgojiteljevo naporno delo bremenii še spoznavanje težkih življenjskih poti gojencev. Zaradi tega vzgojno delo terja, da se človek občasno povsem izolira od tega okolja in se posveti povsem drugi dejavnosti, ki mu daje mentalnohigienski ekvivalent, da vzdrži pritisk vzgojne problematike. Hkrati pa ima službeno mesto zanj večjo privlačnost, če ga vidi le ob določenem času, ne pa da je službeno ali neslužbeno vedno v istem okolju. To namreč utruja vzgojitelja fizično in psihično ter povzroča mentalnohigienske motnje.

c) Za samske so navedene težave še precej bolj mogoče, ker jim vso osebno rast v pretežni meri usmerja poklicno delo, medtem ko poročene vsekakor v celoti osebnostno zaposijo problemi lastne družine, kar že pomeni delno rekreacijo. Obenem pa poročeni vzgojitelj laže razume gojence ali koga drugega, ker je njegov način življenja bolj družben. Poročeni je družbeno tvoren in prisiljen, da stalno upošteva drugega z vsemi težavami, medtem ko samski lahko drugega odkloni.

Praksa pa kaže, da poročene žene, dokler imajo dosti skrbi z vzgojo lastnih otrok, ne posvečajo kaj več skrbi svojim gojencem, medtem ko žene, ki imajo svoje otroke že odrasle, a imajo še dovolj energije, kažejo pri delu z neprilagojeno mladino lepe uspehe.

d) Kot je že zgoraj poudarjeno, so posledice stalnega bivanja v vzgojnem domu za vzgojitelja precej težke. Po eni strani je to sicer ugodno zaradi bližine delovnega mesta, toda stanovanje, ki je na službenem mestu, deluje premalo sproščajoče, daje premalo spremembe poteku dnevnega življenja in nelehno bremenii uslužbenca s pedagoško problematiko, ki se mu ob snidenju z otroki neprestano živo vsiljuje in se z njo ukvarja tudi takrat, ko bi moral v tem pogledu počivati. Stanovanje izven službenega mesta pa vpliva sproščajoče, nudi človeku druge vtise in učinkuje res zasebno. Sprememba kot gibalo človekovega življenja daje vzgojitelju novih moči, s čimer dviga njegov delovni polet in mobilizira v njem druge sile, medtem ko tiste, ki so potrebne za uspešno opravljanje službe, počivajo, da bodo bolj sposobne za nove naloge.

d) Dobra materialna spodbuda, ki pa ne izključuje vsakdanjih življenjskih skrbi, je pri delu z neprilagojenimi otroki nujna. To je pravzaprav poroštvo, da celotni prevzgojni proces ne bo odmaknjen od konkretnih življenjskih oblik. Ne samo, da ugodne materialne razmere odvzamejo vzgojitelju vsakdanje materialne skrbi, temveč dajejo tudi večje možnosti za njegov vsestranski osebnostni dvig. Omogočajo mu nabavo strokovne literature, ogled podobnih institucij, učenje tujih jezikov itd. Vzgojiteljeva visoka kulturna raven pa odseva pri gojencih, ker pri njem lahko dobe tisto, kar so v svojem prejšnjem življenju v veliki meri pogrešali. S tem se plemenitijo njihova zanimanja in prizadevanja, njihova energija pa se usmerja na nova področja, pri čemer se notranje bogate, kar omogoča, da prej najdejo sami sebe in svojo življenjsko pot. To pa je zelo pomembno za vzgojo slehernega otroka.

The Educator for Maladjusted Youth and His Mental Hygiene

The Section of Educators for maladjusted Youth of the Association of Defectologists in Slovenia prepared in co-operation with the Institute for Criminology at the Faculty of Law of the University at Ljubljana a paper »The Educator for maladjusted Youth and his mental Hygiene« for Vth International Congress of Educators of maladjusted Youth which was held at Rome 17 th to 21 st June, 1960. The paper is a result of teamwork, the collaborators in which were psychologists, educators and criminologists and it has been composed in compliance with the questionnaire distributed by the International Association of Workers for maladjusted Children before the Congress.

Several eminent Slovene educators for maladjusted youth answered to the questionnaire. Moreover, four psychologists collected data on such educators by means of a controlled clinical interview on the terrain.

Educators can be ranged in

- a) hypersocial educators,
 - b) educators who took up this job because of their failure in another one,
 - c) educators who obtained good results in their previous activity and therefore wish to master more significant and more difficult tasks, and
 - d) educators who chose this job by accidental acquaintance, by option, or for other reasons.
- All types of educators, of course, are interwoven with each other.

Observations have shown that the basis of reaction and therefore the ideals of various types differ in the following:

1. Hypersocial educators have at first a high degree of frustration tolerance. This phase is regularly connected with very high Messianic ideals. After a series of failures — their number differs much with various individuals — the tolerance begins to decrease very fast. Instead of lofty ideals, resignation develops, and apathy follows. Some of these educators vacillate during their later activity between despair and lucid intervals. Another part of them is getting ruined at this activity and they hence leave it. The smallest part consists of those who become »realists« and who reconcile their acting and their ideals with the existing situation.

2. Educators who failed in another activity, come to educational work with a previously

reduced frustration tolerance. Usually they likewise fail in educating youth. Thus they are aggressive at first, and they later become increasingly apathetic. Aggressive attacks become more and more infrequent, until they reach a certain minimum called »threshold«. This »threshold« differs with each individual. The apathy is expressed by the utmost reduction of educational endeavours. Above all, they merely react. Not even now have they any educational ideals; as far as they have them, they mean for them rather an expedient for hiding the real motives of their acting.

3. The educators who succeeded in other fields, stand for a satisfactory activity in the educational establishment. Basically, their frustration tolerance is higher and more constant than it is in both formerly mentioned groups. Vacillation of tolerance rather depends on personal factors. Educators of this kind endure periods of failure longer. They fail earlier, in as much as their achievements had been too fast. Educational ideals are optimistically realistic. They try to get better results on the basis of the actual situation.

4. Casually chosen personalities have, in compliance with the accidentalness of their choice, different educational ideals and a different level of frustration tolerance. It has been observed that the majority is realistic, but less optimistic than the educators with former success.

The reactions of the educational staff may therefore not be judged without discrimination, and we must not treat all educators alike. These reactions mainly depend on two components:

- a) on the basic orientation, i. e. on the basic personality structure of every educator, and
- b) on the stage of development of the individual educator regarding his reaction type.

These two components determine the educator's reaction in a given situation. The situation itself has no absolute value.

Later, situations which increase or reduce frustration tolerances, are discussed in the paper. Further there is an endeavour to cover specific qualities of the educator for maladjusted youth regarding the educator's personality, his relations, and the problems which arise during his activity from a pedagogic point of view.